

Retseptid ja salatid

Tänases numbris teeme kokkuvõtte salatikonkursist. Mullest moosikonkursist eristas seda kõige rohkem see, et peale retseptide võistlesid ka valmistooted – need, mille valmistajad olid toimetusse toonud või saatnud.

Maitse üle teatavasti ei vaiel- da, ent polnud ka põhjust. Maa- lehe toimetuse liikmetest ja Felixi esindajast koosnev žürii oli üksmeelne. Meie lemmikud on ära märgitud köögiküljel. Salateid maitstes tuli aga tunnista- da, et pelgalt retsepti lugedes ei pruugi alati üldse aru saada, kui põneva palaga tegu võib olla.

Näiteks osutus üheks meie lemmikuks Jane Sepa tehtud võrtsikas kurgisalat, mida võiks nimetada ka konkursi suuri- maks üllatajaks. Välja nägi see nagu üks täiesti tavaline kurgi- salat, mille iga hoidistaja val- mis teeb, kui tal juhtub liiga pal- ju kurke olema. Ka koostisaine- te hulgas ei leidunud vähimatki iseäralikku: 2 kg kurke, 3 suurt sibulat, 1 küüslauk, 2–3 tilliõisi- kut, tillilehti, 2 sl jämedat soo- la, 2 sl suhkrut, 2 sl 30%-list ää- dikat, 1 tl sinepit, 1 tl peent pi- part, 1 tl riivitud mädarõigast. Kõik läheb viilutatuna purki kokku, isegi kuumutada pole vaja, sest pool aastat seisab niigi ning kauem ei suuda sellele nii- kuinii keegi vastu panna.

VIVIKA VESKI

LUGEJA KÜSIB

Õunapuul on mitmeid kiusajaid

Minu aia suhteliselt noored viljapuud hakkasid kiratsema. Kõigepealt muutusid õunapuuõied mustaks, puudel jäid lehed väikeseks ja olid sämbulised, läksid krussi ning hiljem mustjaks. Mis kole haigus neid vaevab?

Vastab

VÄINO PALLUM

Tie õunapuulehtede kortsumist põhjustas õunapuu-lehetäi (*Aphis pomi*) ja õunapuu-lehekirbu (*Psylla mali*) kahjustus. See algab juba pungade puhkemisel. Lehekirbu imemisel avanevad pungad visalt, noored lehekesed kipuvad. Hiljem on lehed väikesed, deformeerunud ja hallid, õienupud mesikastega kokkukleepunud ning närbunud. Lehetäi imetud lehtede servad kortsumavad, noored lehed rulluvad. Kahjustus kestab terve suve (kahjuril on 5–6 põlvkonda). Kahjurite eritisel – mesikastel – lööbivad tahmkatteseened, lehed kattuvad hallikasmusta korruga. See takistab hingamist ja fotosünteesi, mistõttu lehed kolletuvad.

Tänavusel jahedal kevadel venis lehtimine pikale. Noorte lehtede mahl on aga kahjurite meelistoit.

Peale selle võtsid puudelt matti ka harilikku külmaavaksiku (*Operophtera brumata*) röövikud. Nemad närisid leheserva suured sälgud ja põimised lehed õrna võrgendiga.

Külmaavaksik hakkab tegutsema pungade puhkemise ajal. Sügisel pun- ga alusele munetud munadest kooru- vad 1 mm suurused söödikud närvivad avanevatesse pungadesse auke ning mässivad pungad hõredasse võrgen- disse.

Peale putukate vaevas puid ka õunapuu-kärntöbi (*Venturia inaequalis*). Selle, meil õunapuudele kõige suure- mat kahju tegeva haiguse arengut ja levikut soosis sademeterikas suvi. Eri- ti kannatasid haigusele vastuvõtlikud sordid.

Kärntövenakkuse esmane tunnus on lehtedele ilmunud kollakasrohe- lised 8–15 mm läbimõõduga laigud, mis kattuvad oliivrohelise sametja kirmega. Haiguse süvenedes laigud suurenevad ja ühinevad ning leheku-

de kuivab. Lehtede hilisnakkusel on nende mõlemal küljel laialivalguvad mustjaspruunid plekid. Haigus kandub ka õuntele.

Koledaks nimetatud tõbe teie õuna- puud ei põe. Selleks haiguseks võib nimetada viljapuu-mustvähi (*Botryosp- haeria obtusa*). Mustvähi nakkuse korral võib puu paari aasta pärast hävida. Lehtedele ilmuvad hallid, punaka ää- rega laigud.

Õite sisemus on must, kuivanud õied ei varise. Hävinguni viib puu aga koorekahjustus.

Okste lõikekoha ümber koorel sis- sevajunud punakaspruunid, hiljem lillakasmustad laigud on mustvähi primaarne tunnus. Laikudel tekivad kontsentrilised koorelõhed. Pragune- nud puukoor näib söestununa ja lan- geb hiljem maha.

Tõenäoliselt oli õunapuuõite mus- taks muutumises siiski süüdi öökül- m.

Selleks et puude elujõud taastuks, pange septembri lõpul või oktoobri algul tüve allosale hästi kleepuva lii- miga määratud 10–15 cm laiune jõu- pabeririba – liimivöö. Koguge kokku ning põletage varisenud lehed ja vil- jad.

Lehepungade paisumise ajal prits- sige lehetäide ja teiste kahjurite tal- vitunud munade hävitamiseks para- fiiniõli preparaadiga Neko kevadprits (300 ml/10 l).

Kärntöve ja muude haiguste vas- tu pritsige kevadel kaks korda: enne õienuppude eraldumist (soojal ja kui- val kevadel aga enne kroonlehtede värvumist) ning kohe pärast viimase kroonlehtede langemist. Pritsimi- seks kasutage Effektorit 0,5 kg/ha (5–6 g/10 l) või Chorus 75 WG-d 0,2–0,3 kg/ha (3–4 g/10 l).

Kahjurite tõrjeks lisage pritsi- misvedelikule Fastac 50, Kestac 50 0,5–0,8 l/ha (8–10 ml/10 l), Mav- rik 2F-i, Karate Zeoni 0,4–0,6 l/ha (6 ml/10 l) või looduslikku tõrjeva- hendit NeemAzal-T/S-i 3–4 l/ha.

Öökülma ohu korral pritsige või vihmutage viljapuud õiepungade puh- kemise ajal veega.

Tehke seda 1–2 tundi enne päikesetõusu, kui temperatuur pole veel alla nulli langenud.